

باسمه تعالی

دستورالعمل کنترل عوامل محیطی در برنامه راهیان نور سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳

وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

اداره بهداشت مواد غذایی و اماکن عمومی

آذر ماه ۱۴۰۲

من می‌خواهم همین کار را توجه بکنید؛ خاطره این هشت سال دفاع مقدس را نگذارید فراموش شود. راهیان نور از جمله همین کارهاست، راهیان نور از جمله همین صدقات حسنه است. یک نکته این است که ما یاد روزهای بزرگ را نباید بگذاریم به دست فراموشی سپرده بشود.

بیانات مقام عظمای ولایت در مراسم شب
خاطره دفاع مقدس سوم خرداد ۱۳۹۶

مقدمه :

با توجه به ضرورت زنده نگه داشتن فداکاری ها، مجاهدتها و از خودگذشتگی های شهدا و جانبازان در دوران دفاع مقدس، برنامه ریزی شده است که علاقه مندان و مشتاقان در قالب کاروان راهیان نور به مناطق جنگی و یادمان شهدا اعزام گردند که بیشتر این کاروان‌ها همزمان با تعطیلات فعال می شوند.

تامین سلامت زائران راهیان نور جزو اولویت های دولت است. در این راستا کنترل عوامل محیطی، پیگیری و نظارت بر وضعیت بهداشت محیط از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. لذا به منظور پیشگیری از به خطر افتادن سلامت زائران و کنترل بیماری های منتقله از آب و غذا و کنترل بیماریهای تنفسی و واگیر باید برنامه ریزی برای مدیریت تامین آب آشامیدنی، دفع بهداشتی فاضلاب و پسماند، بهداشت مواد غذایی، بهداشت مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی و اماکن عمومی، بهداشت محل اسکان زائران، بهداشت سرویس های بهداشتی، حمام و آبخوری صورت گیرد.

این دستور عمل به منظور هماهنگی و نظارت بر کنترل عوامل محیطی در ۴ بخش تهیه شده است. لذا انتظار می رود با هماهنگی و برنامه ریزی مناسب عوامل محیطی نظارت و کنترل گردد.

الف: هماهنگی و جلب مشارکت

ب: آموزش و اطلاع رسانی

ج: نظارت و بازرسی ها

د : گزارش دهی

الف: هماهنگی و جلب مشارکت

- ۱- تشکیل کمیته های استانی و شهرستانی و انجام هماهنگی های درون بخشی و بین معاونت های بهداشت با معاونت/ مدیریت غذا و دارو (اداره نظارت بر موادغذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و آزمایشگاه های کنترل غذا و دارو)، مراکز اورژانس و فوریت های پزشکی و روابط عمومی دانشگاه
- ۲- طرح موضوع در کارگروه سلامت و امنیت غذایی استان و شهرستان های تابعه و هماهنگی برون بخشی با استانداری ها، فرمانداری ها، بخشداری ها، ستاد راهیان نور استانی، سازمان بسیج مستضعفین استان، شهرداری ها، شرکت های آب و فاضلاب شهری و روستایی، سازمان صنعت، معدن و تجارت، دادگستری ها، نیروهای انتظامی، سازمان ایرانگردی و جهانگردی، سازمان صدا و سیما، سازمان دامپزشکی، سازمان هلال احمر، مجامع امور صنفی و دفاتر ائمه جمعه بمنظور همکاری و مشارکت در راستای اجرای بهتر برنامه
- ۳- هماهنگی با مسئولین اعزام کاروان ها در خصوص همراهی تیم بهداشت (حداقل یک نفر کارشناس بهداشت محیط و کارشناس مبارزه با بیماریها یا می توان از بهورز هم استفاده نمود) با کاروان ها یا داشتن رابط بهداشت آموزش دیده با حداقل مدرک دیپلم
- ۴- تشکیل جلسه هماهنگی با مراکز بهداشت شهرستان های تابعه در زمینه اجرای مناسب برنامه
- ۵- انجام هماهنگی با سازمان های مربوطه به منظور کنترل و نظارت بیشتر محل های اسکان و مراکز طبخ غذای زائرین (دانشگاه های مقصد راهیان نور) و کنترل و نظارت بهداشتی مراکز و اماکن و سامانه آبرسانی مسیر حرکت کاروان ها از مبداء تا مقصد
- ۶- انجام هماهنگی با سازمان های مربوطه در دانشگاه های مقصد کاروان ها، به منظور کنترل و نظارت بهداشت محیطی بیشتر یادمان ها
- ۷- برگزاری جلسه توجیهی برای مسئولین و مدیران استانی و شهرستانی برون بخشی و درون بخشی و همچنین بازرسی بهداشت محیط
- ۸- اعلام تلفن تماس مردمی از طریق رسانه های استانی و شهرستانی جهت پاسخگویی در ساعات اداری و در ساعات غیراداری بصورت پیغامگیر

ب: آموزش و اطلاع رسانی

- ۱- تهیه و نصب بنرهای آموزشی با مطالب مناسب و کاربردی در محل های عمومی (یادمان ها و محل های اسکان زائرین و نقاط ورودی و مرکزی شهرها و اماکن بین راهی)
- ۲- هماهنگی با مخابرات استان جهت ارسال پیامک های آموزشی
- ۳- اطلاع رسانی در راستای مشارکت مردمی بمنظور پاسخگویی با اعلام شماره بهداشت ۱۹۰

۴- چاپ مطالب در روزنامه ها و مجله های علمی

۵- چاپ ، تکثیر و توزیع پوستر و پمفلت آموزشی بین کاوران ها

ج : نظارت و بازرسی ها

۱- نظارت مستمر بر اجرای برنامه در سطح شهرستان های تابعه توسط کارشناسان معاونت بهداشت

۲- نظارت و بازرسی بهداشت محیطی بر اماکن

۱-۲- نظارت و تشدید بازرسی از کلیه اماکن عمومی مسیر حرکت کاروان ها از مبداء تا مقصد با در نظر گرفتن اولویت اماکنی از جمله سرویس های بهداشتی عمومی داخل شهری و بین راهی (سرویس های بهداشتی جایگاه های سوخت رسانی)، زائرسرا و اقامتگاه ها، مساجد، زیارتگاه ها، پارک ها، محل های اسکان زائرین راهیان نور و اماکن مشابه با تأکید بر رعایت بهداشت فردی، ابزار و تجهیزات و بهداشت ساختمان، آب مصرفی و دفع صحیح پسماند و فاضلاب، تهویه مناسب، نظافت عمومی و عدم استعمال دخانیات

۲-۲- نظارت و بازرسی اتوبوس ها و قطارهای انتقال زائرین و تأکید بر عرضه مواد غذایی سالم، دقت در حفظ ایمنی مواد غذایی، بهداشت افراد مرتبط با تهیه و توزیع مواد غذایی، تهویه مناسب، استفاده از آب شرب مورد تایید و یخ مورد تایید و ترجیحاً استفاده از آب بسته بندی شده در وسایط نقلیه عمومی مسافربری، نظافت عمومی، نظافت سرویس های بهداشتی و بهداشت مواد غذایی عرضه شده، بهداشت ابزار و تجهیزات (پتو، ملحفه و استکان و لیوان مورد استفاده در قطارها)

۲-۳- نظارت و بازرسی از یادمان ها و مراکز اسکان زائرین راهیان نور به منظور کنترل عوامل محیطی از جمله آب و غذا (دانشگاه های مقصد)

۳- نظارت و بازرسی بهداشت محیطی بر مراکز

۱-۳- نظارت و بازرسی بهداشت محیطی از کلیه مراکز تهیه، توزیع، عرضه و فروش مواد غذایی مسیر حرکت کاروان ها از مبداء تا مقصد با اولویت مراکز طبخ مواد غذایی برای زائرین راهیان نور و اماکن و مراکز بین راهی (رستوران ها، چلوکبابی ها، اغذیه فروشی ها و ...) با تأکید بر رعایت بهداشت فردی، ابزار کار، بهداشت و ایمنی مواد غذایی و بهداشت ساختمان، آب مصرفی، دفع صحیح پسماند و فاضلاب، تهویه مناسب، نظافت عمومی محل و ممنوعیت استعمال دخانیات

۲-۲- نظارت و کنترل بهداشت مواد غذایی با اولویت مواد غذایی حساس از جمله انواع کباب به ویژه کباب کوبیده، سالاد و....

۳-۳- ساماندهی فعالیت دستفروشان مواد غذایی و جلوگیری از فروش مواد غذایی بالقوه خطرناک و مواد غذایی فاقد بسته بندی، فاقد مجوز بهداشتی و تاریخ مصرف معتبر بصورت دستفروشی در محل های اسکان زائرین و یادمان ها و مسیر متصل به یادمان ها

۳-۴- نظارت بر توزیع سالاد و سبزی خام در کلیه مراکز طبخ و تهیه مواد غذایی و اغذیه فروشی ها به طوری که مراحل سالمسازی بطور کامل رعایت شود و ترجیحا از سبزیجات بسته بندی دارای پروانه ساخت استفاده گردد

۳-۵- نظارت بر استفاده از ظروف یکبار مصرف (استفاده از ظروف یکبار مصرف مناسب برای مواد غذایی با دمای بالای ۶۵ درجه و عدم استفاده از ظروف یکبار مصرف پلاستیکی در عرضه نوشیدنی و غذای داغ)

۳-۶- هیچ یک از خادمین و پرسنل یادمان ها و زائرین نبایستی در قرنطینه بیماری باشند و فاقد هر گونه علائم بیماری باشند .

۳-۷- در صورت مشاهده علائم بیماری در افراد استفاده از ماسک الزامی می باشد.

۳-۸- استفاده از ماسک به طور دائم و همیشگی توسط افراد پرخطر در معرض ابتلا و عوارض بیماری توصیه می شود .

۳-۹- محل اسکان زائرین در وضعیت از تهویه مناسب برخوردار باشد .

۳-۱۰- از تجمع و تراکم زائران در یادمان ها با تمرکز در یک منطقه جلوگیری گردد.

۳-۱۱- در اماکن با تهویه ناکافی و پرتردد یا ازدحام جمعیتی توصیه می شود عموم مردم از ماسک استفاده کنند.

۳-۱۲- مواد غذایی و آشامیدنی به صورت بسته بندی شده توزیع گردد و غذا در کوتاه ترین زمان (قبل از دو ساعت) پس از طبخ و به شکل گرم و با بسته بندی بهداشتی یک نفره صورت پذیرد.

۳-۱۳- کلیه زائرین از وسایل مانند قرآن و کتب ادعیه، مهر، سجاده، تسبیح و چادر و نظایر آن به صورت شخصی استفاده نمایند.

۴- نظارت و بازرسی بهداشت محیطی از سامانه های آبرسانی

۴-۱- بازرسی از سامانه های آبرسانی محل های مورد استفاده زائرین در مسیر حرکت به ویژه یادمان ها و پیگیری لازم تا رفع خطر.

۴-۲- کنترل کیفی مستمر آب آشامیدنی و آب مصرفی زایرین در طول مسیر و محل های اسکان و استقرار و یادمان ها

د : گزارش دهی :

ارسال گزارشی مصور از اقدامات، عملکرد و فعالیت های بازرسان بهداشت محیط به همراه فرمت آماری پیوست تکمیل شده حداکثر تا ۲۰ فروردین ۱۴۰۳ مورد انتظار می باشد .